

TUDOMÁNYFESZTIVÁLOK, TANULÓFESZTIVÁLOK – AZ ISMERETTERJESZTÉS RENESZÁNSZA

Információk tömkelegében dúskáló, olykor küszködő világunkban a tudás megszerzésének nonformális és informális útjai, színterei majdhogynem megszámlálhatatlanok. Tanulunk utcán, bevásárlóközpontokban, szabadidőközpontokban, közintézmények auláiban/csarnokaiban, múzeumokban, vasútállomásokon stb. Tudásunk bővítésének dimenziói és lehetőségei kitágultak, már nemcsak az iskolapadban, hanem hétköznapijaink bármely élethelyzetében tanulhatunk, művelődhetünk. Folyamatosan megismerkedhetünk a különböző műszaki fejlesztések produktumaival, hiszen mindennapjaink részévé vált ezek használata (gondoljunk a mobiltelefonra, számítógépre stb.). Akarva-akaratlanul információk tapadnak ránk, amelyek befolyásolják személyiségünk alakulását, formálódását.

Számos tudományos ismeretterjesztéssel és népszerűsítéssel foglalkozó intézmény, szervezet célkitűzéseiként fogalmazta meg a tudományos kutatások eredményeinek szórakozva történő elsajátítását. Megpróbálták közel kerülni a befogadók hétköznapijához, „házhoz vinni” a tudományos felfedezéseket azáltal, hogy programjaikat, rendezvényeiket szabadtéri parkokban, szabadidőcentrumokban és köztereken szervezték. A többnapos és szélesebb rétegeket megmozgató események nagyobb fesztiválok részeivé, önálló tudományfesztiválakká, illetve tanulófesztiválakká gyarapodtak.

Az Európai Unió svéd elnökségének idején, 2001. április 4-én Göteborgban indult el az a kezdeményezés, hogy a tudományos napokat, heteket, programokat szervező európai intézményeket tömörítve, összefogásra készítette – az európai polgárok tudományos ismereteit hiteles formák segítségével bővítve – szövetséget hívjanak életre az európai tudományos ismeretterjesztéssel foglalkozó intézmények vezetői, képviselői. Megalakult az Európai Tudományos Rendezvények Tanácsa, az European Science Events Assotiation, a EUSCEA (azaz „you see”) nonprofit szervezetként. Céljait az alábbiak szerint határozta meg:

– a tagintézmények népszerűsítsék a tudást, az ismeretszerzést

– „cseréljenek” olyan rendezvényeket, amelyek mindenhol Európában élvezetes programokat biztosíthatnak, intézmények partnerségének erősítésére

– ösztönözzék olyan projektek létrehozását, amelyek illeszkednek az Európai Unió K+F keretprogramjaihoz

– a tudomány, valamint a tudósok és a társadalom közötti távolság mértékét csökkentsék.

2001 decemberében Bécsben már 22 ország 50 intézménye képviseltette magát az EUSCEA alapító konferencián: voltak köztük kormányzati intézmények, tudományos akadémiák, tudományos társaságok, kutatásokat támogató alapok, technológiai központok, egyetemi fakultások, alapítványok, múzeumok, önkormányzatok, kifejezetten tudományos fesztiválok rendezésére szakosodott vállalkozások, intézmények. Alapító Magyarországról a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat is.

Az alapítók által felvetett problémák megoldására az alábbi területeken kezdte meg a szervezet munkáját:

– Oktatás: az oktatás és a tudomány kapcsolata, a fiatalok tudomány iránti érdeklődésének felkeltése, tudományos klubok létrehozása

a. Felnőttek ismereteinek bővítésére nyugdíjas sorozatok tematikájának összeállítása, figyelembe véve, melyik korosztály miről nem tanulhatott iskoláztatása során egyáltalán.

b. Életkori sajátosságok beépítése a bemutató programok szemléltetésénél.

– Rendezvénycserre: kiemelkedően jó, tudományokat népszerűsítő rendezvények bemutatása egymás országaiban

– Marketing: a fesztiválok, bemutatók PR-jának megtervezése, a rendezvények és a sajtó, a média kapcsolatának állandósítása, tudásnépszerűsítés széles körben

– Tartalom: a terjesztett ismeretek és a fesztivál-jelleg összehangolása, a rendezvények tematikai orientálása a nagyközönséget aktuálisan érintő kérdésekben

– Európai tudományos ismeretterjesztő rendezvények, tudásfesztiválok és tanulófesztiválok adatbázisának elkészítése.

Az azóta eltelt néhány év bebizonyította a EUSCEA működésének szükségességét, a kitűzött célok megvalósításának folyamatosságát, az európai ismeretterjesztő intézmények, szervezetek közös fellépésének indokoltságát. Az EUSCEA életképessége a WONDERS tudományfesztivál megrendezési lehetőségeiben is megtestesült.

A WONDERS tudásfesztivál 2006-ban és 2007-ben jelentős nemzetközi figyelem középette zajlott. 2006-ban a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Magyarországon szervezte az első fesztivált, amelynek intézmények és köztetek adtak helyszínt. Programjában tudásszint felmérések, tesztek, vetélkedők és távcsöves bemutató programok szerepeltek – valamennyi korosztály számára.

2007 a fesztivál-körhinta éve volt. Az EUSCEA WONDERS program keretében először a magyar bemutató programmal szerepeltünk Nagy-Britanniában, Nottinghamban. A város főterén a három hétvégi napon tartott tudásfesztiválon sátrakban, árkádok alatt, szabadtéren zajlottak a bemutatók, fizika és kémia, egészségmegőrzés témákban.

2007-ben Magyarországon fogadtuk partnerszervezetünket, a Barcelona Tanulófesztivál csapatát és programját. Produkciójuk városuk nevezetes szülőtétének, Gaudi építészetének fizikáját szemléltette, nagyon egyszerű eszközökkel és könnyen megérthető módon. Ebben az évben a TIT Budapesti Planetárium környékére is szerveztünk Tanulófesztivált, kihazsz-

nálva az intézmény és közpark nyújtotta szabadtéri lehetőségeket. Újdonság volt a „Tudássztráda” családi akadályverseny, idegen nyelvi szintfelmérő.

2008 májusában kétnapos rendezvényünket a TIT Uránia Csillagvizsgáló és a TIT Planetárium területén rendeztük meg, ahol látogatók száza gazdagíthatták tudományos ismereteiket. Az úrálomások építése, az íjászat fizikája, egyszerű kémiai kísérletek, kulturális és történelmi tesztverseny mellett a résztvevők teljesítették a „Sétáló Naprendszer” tudásszerző gyalogösvényt.

Ezeknek a programoknak a népszerűsége megerősítette a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat 167 éves tapasztalatait. 1841-ben, a Társulat alapításakor a szóbeli ismeretátadás működött, majd megjelentek az ismeretterjesztő heti- és havilapok. Az 1970-es évek a speciális tudás átadására készült épületek évtizede volt. A tömegkommunikáció – úgy tűnt – valamennyi közvetítő helyébe lép egy-maga és beolvastja valamennyi formát.

Rendezvényeink tapasztalata szerint az ismeretek átadásának személyessége még mindig vonzó, fejlett technikai eszközökkel nem helyettesíthető, hanem segíthető és teljessé tehető. Legnépszerűbbek azok a programok, ahol több generáció egyszerre és aktívan vehet részt, valamint a megszerzett tudását igazoló dokumentumot magával is viheti. A fesztiválok nemcsak oktatnak és ismereteket adnak, hanem felhívják a figyelmet a tudás és képzés fontosságára. Jó reklámjai a nonformális és informális képzésnek, lehetőséget nyújtanak a formális képzések kínálatának bemutatására is.

A tudás és képzettség nem szégyen, hanem „trendi”. Lehetőség és esély életünk teljes megéléséhez, környezetünk megismeréséhez és megőrzéséhez, életminőségünk javításához.

